

Fragment artykułu:
„MIĘDZY WIERSZAMI,
czyli jak czytać, by dobrze czytać i jak uczyć lektury,
by pozytywnie wpływała na rozwój dziecka”

Autor: Weronika Kołodziejczyk

Wpływ czytelnictwa na rozwój dziecka

Można wiele powiedzieć na temat sytuacji czytelnictwa we współczesnych czasach, można udzielić tysiąca rad na ten temat. Jednakże nigdy te rady nie będą skuteczne, tezy nigdy nie będą trafne, jeżeli najpierw nie zainteresujemy się tym, w jaki w ogóle sposób czytelnictwo oddziałuje na najmłodszego czytelnika, który stał się inspiracją tego artykułu. Zarówno wspomniany wpływ jak i funkcje czytelnictwa są niezmiernie ważne, by po pierwsze zrozumieć, czego powinniśmy szukać, na czym się opierać, czym się kierować w wyborze lektury dla naszych podopiecznych. To właśnie świadomość wpływu czytelnictwa na młodego odbiorcę powinna kształtować to w jaki sposób kierujemy lekturą podopiecznego. Czytelnictwo znacząco wpływa na dwie płaszczyzny, wchodzące w skład fundamentów psychiki dziecka, później dorosłego i w pełni ukształtowanego człowieka, a mianowicie rozwoju intelektualnego, ale i emocjonalnego. Lektura kształtuje charakter, wpływa na formowanie się i pogłębianie kultury. Możemy w tym miejscu przywołać przysłowie: „Czym skorupka za młodu nasiąknie, tym na starość trąci.”. Przytoczone zdanie doskonale syntezuje wszystkie myśli odnośnie ważkości podejmowania tematów wpływu, funkcji, czy celów rozwijania czytelnictwa od lat najmłodszych. Jeżeli dziecko od najwcześniejszych lat sięga po lekturę to ma ona bardzo silny wpływ na rozwój zarówno wrażeń jak i jego spostrzeżeń. Nie umniejsza to roli literatury w życiu dorastającego, młodego człowieka czy w pełni już ukształtowanego, ponieważ słowo ma moc oddziaływania na nas przez całe życie. Jednakże nie można pominąć momentu w życiu dziecka, gdy to właśnie książka ma nie mniejszy wpływ na jego rozwój niż przykład rodziców, opiekunów czy wychowawców. Dzieje się tak dlatego, że dzieci mają silnie rozwinięte postrzeganie obrazowe i w łatwy sposób przekładają słowo w przykład, który wzrasta wraz z nimi, towarzyszy im codziennie chociażby w rozmowach z rówieśnikami. Mówiąc o wpływie czytelnictwa na rozwój dziecka należy wspomnieć przede wszystkim o tym, że młody czytelnik rozwija się niemal pod każdym względem podczas lektury. Po pierwsze rozwija swoją wyobraźnię. Czytając o dawnych epokach, życiu na innych kontynentach pobudza stale swój umysł, często po skończonej lekturze jeszcze przez dłuższy czas fantazjuje na temat poznanych dzięki niej historii. Podczas czytania dziecko stale poszerza swoją wiedzę o świecie, styka się z opisem różnych zachowań, postaci które niekoniecznie są jego rówieśnikami. Poznaje różne typy i modele osobowości, które może później próbować zestawiać z własnym, zdobytym już, doświadczeniem, na przykład podczas obserwacji otoczenia. Lektura ma również ogromny wpływ na rozwój pamięci. U dzieci do lat 7 następuje bardzo szybki rozwój myślenia, mowy i pamięci.

Czytanie książek w tym wieku, czy to samodzielnie, czy z pomocą opiekunów intensywnie wspomaga te procesy. Dzieci powyżej 7 lat, w młodszym wieku szkolnym, powinny nadal intensywnie rozwijać pamięć, doskonalić każdy jej wymiar, co wpływa pozytywnie na efekty nauczania i samokształcenia. Młodzież starsza natomiast poprzez czytanie książek rozwija pamięć logiczną. Szczególnie w młodszym wieku czytelnictwo wpływa na bystrość wzroku, dzieje się to przez konieczność uważnego odcyfrowywania liter, śledzenia wyrazów linijka po linijce. Czytanie silnie wpływa również na zmysł słuchu. Wzrasta bowiem wrażliwość na dźwięki mowy, czyli rozwija się słuch fonetyczny. Tutaj trzeba wspomnieć również o ważnej roli szkoły, która stoi za rozwojem mowy dziecka poprzez analizę niektórych tekstów literackich. Kolejną ważną kwestią jest wpływ czytania na powiększanie zasobu słownictwa oraz rozwijania umiejętności wysławiania się, tworzenia dłuższych, spójnych wypowiedzi oraz poprawę ich stylu. To słowo pisane stanowi wzór poprawności gramatycznej, stylistycznej, uczy jak jasno i zrozumiale wyrażać swoje myśli. Również strona emocjonalna dziecka jest pod silnym wpływem czytanych książek, tak samo kultura uczuć i osobowość. Dziecko bardzo silnie współodczuwa ze swoim ulubionym bohaterem jego rozterki (miłosne, pierwsze próby wyboru swojej życiowej ścieżki, zawodu itp.). Skala wewnętrznych przeżyć młodego czytelnika jest intensywnie poszerzana pod wpływem czytania. Dzięki lekturze dzieci uczą się szacunku dla uczuć drugiego człowieka, jego nieszczęścia, bólu, ale także jak cieszyć się z czyichś radości i sukcesów, wyzbywszy się zazdrości. To wszystko wpływa silnie na rozwój uczuć rodzinnych, spotęgowanie patriotyzmu czy rozwijanie empatii względem bliźniego. Odpowiednio dobrana literatura może stanowić dla rodziców i nauczycieli ogromną pomoc w pobudzaniu wrażliwości dziecka na drugiego człowieka, kształtowania charakteru, odpowiedzi na trudne pytania, które wykraczają poza kompetencje opiekunów. Na każdym etapie rozwoju psychicznego dziecka czytanie wspomaga kształtowanie charakteru. Dzieje się tak poprzez poznawanie i umiejętność porównywania charakterów książkowych bohaterów, ich zachowań i reakcji na otaczającą ich rzeczywistość. Lektura nie tylko wspomaga wykształcanie w młodym czytelniku systemu wartości i postaw etyczno-moralnych, ale także wspomaga postrzeganie, a co za tym idzie odróżnianie dobra od zła. Jednakże czytanie książek nie wspomaga jedynie rozwoju dziecka na poziomie etyczno-moralnym. Może być również narzędziem do nauki wrażliwości młodego czytelnika na piękno języka czy świata przyrody. Kwestie estetyczne, jakie wykształca w młodych ludziach czytanie, uwrażliwiają na piękno ludzkich czynów, pozwalają w książkowym bohaterze zobaczyć wzór do naśladowania. Czytanie i porównywanie się ze spotkanymi podczas lektury postaciami to również dobra lekcja determinacji, konsekwencji, dążenia do realizacji wyznaczonych celów. Dlatego tak ważne jest, by dziecko mogło znaleźć w lekturze wzorce godne naśladowania. Jeżeli natrafi na odpowiednie przykłady mogą one spotęgować cały efekt nauczania, wzmocnić system wartości dziecka, podać więcej myśli do autorefleksji. Jeżeli natomiast będzie natrafiało jedynie (podkreślam jedynie, bo sporadyczne przypadki potrafią nawet i umocnić wartości dziecka) na bohaterów, którzy swoimi czynami przeczą nauczonym prawdom, wartościom, zasadom, wówczas powstanie w nim konflikt wartości. Poczuje się zagubione. Dlatego tak ważne jest to, by mógł nim ktoś pokierować i porozmawiać o rozterkach, ale przede wszystkim, kto mógłby doradzić w kwestii doboru lektury, zainteresować się pozycjami czytanyymi przez dziecko. Taką osobę nazywam w tym artykule "pośrednikiem".

Podsumowując, odcytane dzieci mają przede wszystkim lepszą pamięć, dzięki czytaniu usprawniają również kojarzenie faktów, bogacą swoje wiadomości z różnych dziedzin życia, rozwijają umiejętności językowe.¹

[Wpływ czytelnictwa na wszechstronny rozwój dziecka w młodszym wieku szkolnym](#)

[\(dostęp 28.12.2015\).](#)